

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ОСВІТИ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

*Методичні рекомендації
для вивчення навчальної дисципліни*

**(для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»)**

Дніпро
2023

УДК 352+353
М 90

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
протокол № 5 від 24.01.2023 року*

Рецензенти:

Оксана ПЕТРЕНКО, доцент кафедри прикладної економіки, підприємства та публічного управління НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат наук з державного управління, доцент;

Ольга МАТВЕЄВА, доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат наук з державного управління, доцент.

Укладач:

Анна МУНЬКО, доцент кафедри управління та адміністрування навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат наук з державного управління.

М 90 Стратегічне планування розвитку територій: метод. рек. для вивчення навч. дисципліни (для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування») / уклад. Мунько А. Ю. Дніпро : ДДУВС, 2023. 48 с.

Методичні рекомендації для підготовки до лекційних, семінарських і практичних занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Стратегічне планування розвитку територій». Для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та викладачів закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, ОБ'ЄКТ І ФУНКЦІЇ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	5
ТЕМА 2. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	7
ТЕМА 3. ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	9
ТЕМА 4. ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	11
ТЕМА 5. ПЛАНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІЙ.....	13
ТЕМА 6. БЮДЖЕТНИЙ ПРОФІЛЬ ТЕРИТОРІЇ В УПРАВЛІННІ ПРОЄКТАМИ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ.....	15
ТЕМА 7. СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ПЛАНУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	17
ТЕМА 8. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	19
ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ.....	21
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	27
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	37
ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ».....	39
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ».....	43

ВСТУП

Розвиток територій є складною сукупністю елементів (нормативно-правові документи, заходи, механізми, інструменти, інституції тощо), за допомогою яких органи місцевого самоврядування будують комунікаційні зв'язки, зміцнюють імідж громади та реалізують проекти соціально-економічного розвитку. Отримавши у розпорядження потужний власний ресурс та широкі повноваження органи місцевого самоврядування можуть самостійно визначати стратегічні пріоритети розвитку територіальної громади, розробляти та реалізовувати інвестиційні проекти. Разом із тим децентралізація влади вимагає використання ширшого спектру інструментів управлінського впливу на процеси розвитку території. Суб'єкти управління є розширеними за рахунок представників громади, бізнесу, громадськості, тобто зацікавлених сторін, оскільки набувають певної специфіки в умовах децентралізації. Ґрунтуючись на еволюції теорії державного управління, теоріях місцевого самоврядування, доведено, що в умовах децентралізації конкурентна перевага територіальних громад, яка визначається сукупністю унікальних матеріальних та нематеріальних ресурсів, організаційною здатністю до їх ефективного комбінування і використання, посилюється за умови формування управлінської та фінансової самодостатності громад.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Стратегічне планування розвитку територій» є формування знань про методологію стратегічного і тактичного планування розвитку територій, застосування соціально-економічного аналізу у процесі стратегічного планування, моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану, визначення засобів і методів обґрунтування планових рішень на регіональному та місцевому рівні, вивчення організаційних механізмів планової роботи з розвитку територій та інформаційної бази забезпечення процесу планування розвитку територій.

Переваги навчальної дисципліни «Стратегічне планування розвитку територій» полягають в тому, що результати її вивчення дозволять:

- сформуванню системи знань про планування та прогнозування розвитку міст і регіонів, діяльність посадових осіб та органів місцевої влади, їх повноваження та завдання у сфері соціально-економічного розвитку і планування;
- опанувати методологію стратегічного і тактичного планування, методичний інструментарій обґрунтування планових рішень;
- набути глибоких теоретичних знань про принципи, методи і прийоми якісного та кількісного обґрунтування планових показників розвитку територій;
- набути вмінь і навичок здійснення соціально-економічного аналізу у процесі стратегічного планування, моніторингу та оцінюванні реалізації стратегічного плану, прогнозуванні та плануванні на регіональному та місцевому рівнях.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, ОБ'ЄКТ І ФУНКЦІЇ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Зміст теми

Сутність планування та прогнозування розвитку територій. Предмет планування та прогнозування розвитку територій. Функції планування розвитку територій. Функції прогнозування розвитку територій. Основи теорії планування розвитку територій. Наукові основи розробки концепції планування розвитку територій.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: розвиток територій; планування; прогнозування; предмет планування та прогнозування розвитку територій; функції планування розвитку територій; функції прогнозування розвитку територій; теорія планування розвитку територій; концепція планування розвитку територій.

Завдання для самостійної роботи з Теми 1:

1. Функції планування розвитку територій.
2. Функції прогнозування розвитку територій.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 1:

1. Основи теорії планування розвитку територій.
2. Наукові основи розробки концепції планування розвитку територій.
3. Методологія прогнозування та програмування.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Теорія, яка передбачає, що вирішення сьогоденних проблем не повинно створювати загрозу для наступних поколінь щодо задоволення їхніх інтересів – це:

- а) теорія сталого розвитку;
- б) теорія постійного розвитку;
- в) концепція тривалого розвитку;
- г) концепція майбутнього розвитку.

2. Завдання державного управління регіональним розвитком:

- а) реформування адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування;
- б) реформування системи освіти;
- в) прийняття нових законів та постанов;
- г) затвердження нових меж адміністративних одиниць.

3. Принцип спрямованості на чіткі бюджетні пріоритети стратегічного планування сталого територіального розвитку передбачає:

а) для успіху стратегічного планування необхідна згода всіх зацікавлених сторін щодо довготермінової мети (бачення) та чітких термінів виконання поставлених завдань;

б) стратегії розвитку територіальних громад мають бути розроблені таким чином, щоб, наскільки можливо, поєднувати економічні, соціальні та екологічні завдання;

в) стратегія має бути повністю інтегрована до бюджетного процесу, що забезпечить відповідність запланованих заходів, спрямованих на досягнення цілей, наявним фінансовим ресурсам та не дозволить їм перетворитися на «пусті побажання»;

г) ефективна стратегія вимагає підходу, що ставить людей у центр уваги і забезпечує довготермінове покращання становища найбільш уразливих і маргінальних груп населення, зокрема бідних.

4. Принцип усебічності та цілісності стратегічного планування сталого територіального розвитку передбачає:

а) для успіху стратегічного планування необхідна згода всіх зацікавлених сторін щодо довготермінової мети (бачення) та чітких термінів виконання поставлених завдань;

б) стратегії розвитку територіальних громад мають бути розроблені таким чином, щоб, наскільки можливо, поєднувати економічні, соціальні та екологічні завдання;

в) стратегія має бути повністю інтегрована до бюджетного процесу, що забезпечить відповідність запланованих заходів, спрямованих на досягнення цілей, наявним фінансовим ресурсам та не дозволить їм перетворитися на «пусті побажання»;

г) ефективна стратегія вимагає підходу, що ставить людей у центр уваги і забезпечує довготермінове покращання становища найбільш уразливих і маргінальних груп населення, зокрема бідних.

5. Стратегічні цілі повинні бути:

- а) реалістичними;
- б) нереалістичними;
- в) короткими;
- г) довгими.

ТЕМА 2. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміст теми

Стратегічне планування як складова цілісної системи планування місцевого розвитку. Основні поняття та принципи стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку. Нормативно-правові засади здійснення стратегічного планування.

Семінарське заняття – 2 години

План

1. Поточне та стратегічне управління в плануванні розвитку територій.
2. Основні нормативно-правові документи, що регулюють стратегічне планування розвитку територій в Україні.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: нормативно-правове забезпечення розроблення документів планування та прогнозування розвитку територій; управлінська діяльність в процесах планування та планування розвитку територій; місцеві державні адміністрації у плануванні розвитку територій; органи місцевого самоврядування у плануванні розвитку територій; планування сталого розвитку територій; інформаційне забезпечення планування та прогнозування.

Завдання для самостійної роботи з Теми 2:

1. Місцеві державні адміністрації у плануванні розвитку територій.
2. Органи місцевого самоврядування у плануванні розвитку територій.
3. Планування сталого розвитку територій.
4. Організація інформаційного забезпечення планування та прогнозування.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 2:

1. SWOT аналіз стратегічного планування розвитку територій в Україні.
2. Force Field-аналіз стратегічного планування розвитку територій в Україні.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Принцип об'єктивності стратегічного планування місцевого розвитку означає:

- а) спираючись на попередні досягнення, досвід та об'єктивну інформацію, зібрану під час розроблення стратегії;
- б) створення диверсифікованої та інноваційної економічної структури, базованої на соціальному консенсусі;
- в) опрацювання альтернативних варіантів стратегії;
- г) виявлення, оцінка, врахування впливу внутрішніх чинників та зовнішнього середовища, можливих варіантів розвитку.

2. Принцип комплексності стратегічного планування місцевого розвитку означає:

- а) спирання на попередні досягнення, досвід та об'єктивну інформацію, зібрану під час розроблення стратегії;
- б) створення диверсифікованої та інноваційної економічної структури, базованої на соціальному консенсусі;
- в) опрацювання альтернативних варіантів стратегії;
- г) виявлення, оцінка, врахування впливу внутрішніх чинників та зовнішнього середовища, можливих варіантів розвитку.

3. Принцип ситуаційності стратегічного планування місцевого розвитку означає:

- а) спирання на попередні досягнення, досвід та об'єктивну інформацію, зібрану під час розроблення стратегії;
- б) створення диверсифікованої та інноваційної економічної структури, базованої на соціальному консенсусі;
- в) опрацювання альтернативних варіантів стратегії;
- г) виявлення, оцінка, врахування впливу внутрішніх чинників та зовнішнього середовища, можливих варіантів розвитку.

4. Принцип альтернативності стратегічного планування місцевого розвитку означає:

- а) спирання на попередні досягнення, досвід та об'єктивну інформацію, зібрану під час розроблення стратегії;
- б) створення диверсифікованої та інноваційної економічної структури, базованої на соціальному консенсусі;
- в) опрацювання альтернативних варіантів стратегії;
- г) виявлення, оцінка, врахування впливу внутрішніх чинників та зовнішнього середовища, можливих варіантів розвитку.

5. Принцип ефективності стратегічного планування місцевого розвитку означає:

- а) спирання на попередні досягнення, досвід та об'єктивну інформацію, зібрану під час розроблення стратегії;
- б) створення диверсифікованої та інноваційної економічної структури, базованої на соціальному консенсусі;
- в) визначення кількісного виразу співвідношення витрат і результатів поліпшення економічного та соціального стану території;
- г) виявлення, оцінка, врахування впливу внутрішніх чинників та зовнішнього середовища, можливих варіантів розвитку.

ТЕМА 3. ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Зміст теми

Планування організаційної структури управління соціально-економічним розвитком і комунікаційного забезпечення територій. Планування управління трудовими ресурсами регіону. Планування забудови територій. Методи прогнозування показників соціально-економічного розвитку територій.

Семінарське заняття – 4 години

План

1. Система стратегічних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.
2. Методи прогнозування показників соціально-економічного розвитку територій.

Практичне заняття – 2 години

План

1. Аналіз змін в бюджетному законодавстві Україні щодо середньострокового планування розвитку територій.
2. Аналіз прогнозних показників соціально-економічного розвитку територій (кейси).

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: планування організаційної структури управління соціально-економічним розвитком і комунікаційного забезпечення територій; планування управління трудовими ресурсами регіону; планування інвестиційної діяльності території; планування забудови територій; методи прогнозування показників соціально-економічного розвитку територій.

Завдання для самостійної роботи з Теми 3:

1. Планування управління трудовими ресурсами регіону.
2. Планування інвестиційної діяльності території.
3. Планування забудови територій.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 3:

1. Тенденції розвитку територій через зміну управлінських підходів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Програмування соціального і економічного розвитку – це:

а) вироблення та запровадження узгодженого комплексу (програми) дій органів державної влади і господарюючих суб'єктів, спрямованих на вирішення взаємопов'язаних цілей шляхом оптимізації витрат часу і ресурсів соціально-економічного розвитку в певний період;

б) форма державного регулювання економіки, вид діяльності суб'єктів державного регулювання економіки, суть якої полягає у виробленні науково обгрунтованого судження про можливий стан, напрями і тенденції розвитку об'єкта регулювання у майбутньому;

в) сукупність способів і прийомів опрацювання інформації та вироблення висновків щодо розвитку об'єкта в майбутньому;

г) прогнози та програмні документи економічного і соціального розвитку України.

2. Детальний план території:

а) розробляється на основі генерального плану населеного пункту (у його складі або як окремий документ);

б) уточнює положення генерального плану населеного пункту та визначає планувальну організацію і розвиток території;

в) вторинна по відношенню до генерального плану містобудівна документація;

г) визначає умови та обмеження використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон.

3. Генеральний план населеного пункту:

а) основний вид містобудівної документації на місцевому рівні та визначає принципові рішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;

б) уточнює положення генерального плану населеного пункту та визначає планувальну організацію і розвиток території;

в) вторинна містобудівна документація;

г) визначає умови та обмеження використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон.

4. Поширеним методом аналітичної діяльності в рамках стратегічного планування місцевого розвитку є:

а) соціально-економічний аналіз;

б) всі відповіді правильні;

в) SWOT-аналіз;

г) PESTLE-аналіз.

ТЕМА 4. ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

Зміст теми

Принципи стратегічного планування сталого територіального розвитку. Організаційне забезпечення стратегічного планування розвитку територій. Аналітична складова розробки стратегії місцевого розвитку. Формування системи цілей стратегічного розвитку територій. Місцевий нормативний акт щодо ініціювання розробки стратегії місцевого розвитку.

Практичне заняття – 4 години

План

1. Формування системи цілей стратегічного розвитку територій.
2. Тренінг «Розробка стратегії розвитку територіальної громади».

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: стратегічне планування; цільове орієнтування стратегії; стратегічні пріоритети; підходи до стратегічного планування розвитку територій; етапи стратегічного планування розвитку територій; функції, технологія та організаційне забезпечення процесу стратегічного планування розвитку територій; документи стратегічного планування.

Завдання для самостійної роботи з Теми 4:

1. Етапи стратегічного планування розвитку територій.
2. Функції, технологія та організаційне забезпечення процесу стратегічного планування розвитку територій.
3. Система стратегічного планування розвитку територій та її складові.
4. Моделі системи стратегічного планування розвитку територій.
5. Документи стратегічного планування.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 4:

1. Сформувати матрицю стратегічних та операційних цілей розвитку територіальної громади або регіону України (на вибір), а також відповідних завдань за напрямками на основі таблиці.

Стратегічна ціль I	Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах			
<i>Оперативна ціль 1 «Стимулювання центрів економічного розвитку (агломерації міста)»</i>	Завдання за напрямом «Посилення інтегруючої ролі агломерацій та великих міст»	Завдання за напрямом «Посилення використання потенціалу розвитку середніх та малих міст»	...	...

<i>Оперативна ціль 2 ...</i>	Завдання за напрямом ...	...	...	...
...				
Стратегічна ціль II				
<i>Оперативна ціль 1 ...</i>	Завдання за напрямом ...	...	...	...
<i>Оперативна ціль 2 ...</i>	Завдання за напрямом ...	...	...	...
...				

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Ініціювати процес розроблення стратегії може:

- а) міський голова;
- б) голова ОДА;
- в) депутати місцевої ради;
- г) будь-який суб'єкт місцевого розвитку.

2. SWOT-аналіз допомагає з'ясувати:

- а) розвинутість мережі та дієвість громадських організацій, органів самоорганізації населення, рівень співпраці влади з громадськими організаціями, приватними структурами;
- б) яка із стратегій розвитку на тлі наявних сильних і слабких сторін є найсприятливішою для ефективного і дієвого реагування на зміни у зовнішньому середовищі та використання сприятливих шансів і мінімізації існуючих ризиків;
- в) екологічну ситуацію та охорону навколишнього середовища;
- г) фінансово-бюджетну ситуацію та інвестиційний клімат.

3. Соціологічний аналіз найчастіше проводять шляхом:

- а) дослідження показників соціально-економічного розвитку;
- б) опитування населення та підприємців у контексті стратегічного розвитку території;
- в) регресійного аналізу;
- г) порівняльного аналізу.

4. Попереднє оцінювання (ex-ante) здійснюється:

- а) в процесі виконання стратегії;
- б) на етапі розроблення стратегії місцевого розвитку;
- в) по завершенні реалізації стратегії;
- г) на початку обговорення стратегії.

ТЕМА 5. ПЛАНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІЇ

Зміст теми

Формування інвестиційного профілю територій. Інвестиційний потенціал територій. Показники оцінювання економічного розвитку територій. Показники оцінювання соціального розвитку територій. Показники оцінки екологічного стану територій. Інвестиційно приваблива територія. Територія помірної інвестиційної привабливості. Територія інвестиційного дефіциту. Методика оцінювання впливу децентралізації влади на формування інвестиційного профілю територій.

Семінарське заняття – 4 години

План

1. Case study «Аналіз інвестиційних профілів територіальних громад та регіонів України».
2. Методика оцінювання впливу децентралізації влади на формування інвестиційного профілю територій.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: інвестиційний профіль території; інвестиційний потенціал території; показники оцінювання розвитку території; інвестиційно приваблива територія; територія помірної інвестиційної привабливості; територія інвестиційного дефіциту.

Завдання для самостійної роботи з Теми 5:

1. Інвестиційно приваблива територія.
2. Територія помірної інвестиційної привабливості.
3. Територія інвестиційного дефіциту.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 5:

1. Здійснити оцінювання впливу децентралізації влади на формування інвестиційного профілю територій в Україні на основі методики.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Профіль громади – це:

- а) детально викладений документ, у якому здійснений аналіз та оцінка фактичного стану розвитку території у динаміці;
- б) особливості господарського комплексу території – промисловість, будівельний комплекс, транспорт;
- в) система соціально-економічних показників, необхідних для здійснення аналізу;
- г) результати наукових досліджень, що стосуються даної території.

2. Інвестиційний потенціал території:

а) відбиває взаємодію правових, організаційних, природних, фінансових, виробничих, гуманітарних, духовно-моральних, інтелектуально-інформаційних, інноваційних, інфраструктурних, екологічних та ін. ресурсів території у виробничій діяльності, в якій кожен суб'єкт господарювання дотримує своїх інтересів;

б) негативні аспекти розвитку території з метою їх приховування від інвестора;

в) функціонування ключових галузей народного господарства і подальші їх перспективи;

г) природно-ресурсний потенціал.

3. Інвестиційний паспорт території повинен містити:

а) інвестиційний профіль; базу комунальних та комерційних об'єктів для інвестування; концепції інвестиційних проєктів, пріоритетних для розвитку громади; інформацію про механізми підтримки інвестора;

б) інвестиційний профіль; базу комунальних та комерційних об'єктів для інвестування; концепції інвестиційних проєктів, пріоритетних для розвитку громади;

в) базу комунальних та комерційних об'єктів для інвестування; концепції інвестиційних проєктів, пріоритетних для розвитку громади; інформацію про механізми підтримки інвестора;

г) інвестиційний профіль; інформацію про механізми підтримки інвестора.

4. Інвестиційний паспорт громади – це:

а) інвестиційний профіль;

б) документ з інформацією про територію, здатний зацікавити потенційного інвестора та спонукати його до дії;

в) концепції інвестиційних проєктів, пріоритетних для розвитку громади;

г) інформацію про механізми підтримки інвестора.

5. Трудовий потенціал – це:

а) наявність трудових ресурсів, їхній професійно-освітній рівень, наявність кваліфікованої робочої сили;

б) ступінь розвитку інститутів ринкової економіки;

в) сукупність ресурсно-сировинного потенціалу та географічного розміщення;

г) рівень розвитку науки і впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

ТЕМА 6. БЮДЖЕТНИЙ ПРОФІЛЬ ТЕРИТОРІЇ В УПРАВЛІННІ ПРОЄКТАМИ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Зміст теми

Середньострокове та довгострокове планування та прогнозування місцевих бюджетів. Методи та моделі планування та прогнозування місцевих бюджетів. Метод економетричного прогнозування. Основні характеристики бюджетного профілю території (фактичні показники, темпи зростання показників щорічні та середньорічні з поправкою на інфляцію, що враховує кумулятивний індекс інфляції на основі даних про індекс споживчих цін Державної служби статистики України).

Практичне заняття – 2 години

План

1. Формування бюджетного профілю території як складника планування інвестиційної діяльності.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: місцеві бюджети; бюджетний профіль; планування бюджету; прогнозування бюджету; дефіцит

Завдання для самостійної роботи з Теми 6:

1. Формування інформаційно-аналітичної бази.
2. Методи та моделі планування та прогнозування місцевих бюджетів.
3. Метод економетричного прогнозування.
4. Програмно-цільовий метод бюджетування.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 6:

1. Сформувати бюджетний профіль територіальної громади або регіону України (на вибір).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Показник, який визначається як співвідношення обсяг надходжень відповідного податку на 1 мешканця у територіальній громаді до середнього значення в Україні – це:

- а) структура податкоспроможності;
- б) коефіцієнт вирівнювання;
- в) індекс податкоспроможності;
- г) коефіцієнт самодостатності.

2. Безповоротне, безоплатне фінансування, що надається на безповоротній основі некомерційним організаціям або фізичним особам на реалізацію соціальних проєктів, благодійних програм, на проведення досліджень, навчання, на інші суспільно корисні цілі з наступним звітом – це:

- а) грант;
- б) волонтерська допомога;
- в) фінансові послуги;
- г) податок.

3. Міжнародна технічна допомога НЕ може залучатись у вигляді:

- а) цінних паперів;
- б) робіт;
- в) прав інтелектуальної власності;
- г) послуг.

4. Залучення коштів на реалізацію проєкту від багатьох фізичних осіб, при цьому спонсори можуть одержати за пожертвування нефінансову винагороду (подяку, сувенір, передзамовлення продукту тощо) або фінансову (роялті, акції та ін.) – це:

- а) краудфандинг;
- б) кредит;
- в) факторинг;
- г) лізинг.

5. Фінанси – це економічна категорія, що відображає:

- а) економічні відносини, що складаються при акумуляції, розподілі та використанні грошових коштів;
- б) сукупність відносин, пов'язаних зі створенням державного бюджету;
- в) еквівалент грошових коштів;
- г) запозичення.

ТЕМА 7. СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ПЛАНУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

Зміст теми

Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану. Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом. Зобов'язання у сфері охорони довкілля. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання стратегії розвитку території. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання стратегії розвитку території. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля.

Семінарське заняття – 2 години

План

1. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив.
2. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання стратегії розвитку території.
3. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля.

Практичне заняття – 2 години

План

1. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання стратегії розвитку території.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: довкілля; стратегічна екологічна оцінка; наслідки для довкілля; моніторинг наслідків для довкілля.

Завдання для самостійної роботи з Теми 7:

1. Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.
2. Зобов'язання у сфері охорони довкілля.
3. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 7:

1. Тези доповіді на тему «Особливості здійснення стратегічної екологічної оцінки плану розвитку територій в Україні: проблеми та перспективи впровадження».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. В Україні основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

- а) Протокол про СЕО до Конвенції Еспо і Директива СЕО;
- б) Європейська хартія місцевого самоврядування;
- в) Конвенція ООН;
- г) Цілі сталого розвитку ООН.

2. У яких роках проведено СЕО для Дніпропетровської області?

- а) 2010 – 2011 рр.;
- б) 2013 – 2014 рр.;
- в) 2001 – 2002 рр.;
- г) 2019 – 2020 рр.

3. Основний нормативно-правовий документ, який регулює СЕО в Україні – це:

- а) Стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 рр.;
- б) Закон України «Про державну регіональну політику»;
- в) Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- г) Конституція України.

4. Відповідно до Закону «Про стратегічну екологічну оцінку» процедура СЕО має включати:

а) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про результати попередніх етапів, інформування про затвердження документа державного планування;

б) складання звіту, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про результати попередніх етапів, інформування про затвердження документа державного планування;

в) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про результати попередніх етапів;

г) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту, інформування про затвердження документа державного планування.

5. Спрощена форма СЕО триває:

- а) до 10 днів;
- б) до 20 днів;
- в) до 1 місяця;
- г) 100 днів.

ТЕМА 8. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

Зміст теми

Сутність моніторингу та оцінювання в стратегічному плануванні. Схожі та відмінні характеристики. Організація моніторингу та оцінювання. Визначення системи індикаторів для моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку території.

Семінарське заняття – 2 години

План

1. План моніторингу реалізації стратегій розвитку території.
2. Розробка плану моніторингу реалізації стратегії розвитку території (практична справа).

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають опануванню: моніторинг та оцінювання в стратегічному плануванні; організація моніторингу та оцінювання; система індикаторів для моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку території.

Завдання для самостійної роботи з Теми 8:

1. Організація моніторингу та оцінювання стратегічного планування розвитку територій.

Завдання для індивідуальної роботи з Теми 8:

1. Запропонуйте та обґрунтуйте власну систему індикаторів для моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку території.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Проміжне оцінювання (ex-mid) здійснюється:

- а) в процесі виконання стратегії;
- б) на етапі розроблення стратегії місцевого розвитку;
- в) по завершенні реалізації стратегії;
- г) на початку обговорення стратегії.

2. Підсумкове оцінювання (ex-post) здійснюється:

- а) в процесі виконання стратегії;
- б) на етапі розроблення стратегії місцевого розвитку;
- в) по завершенні реалізації стратегії;
- г) на початку обговорення стратегії.

3. Вартість навчання одного студента. Вартість збирання та вивезення однієї тонни сміття. Вартість перевезення одного пасажера, який доїхав до своєї зупинки відповідно до розкладу. Це приклади критерію ... реалізації стратегії розвитку території:

- а) ефективності;
- б) економічності;
- в) результативності;
- г) оптимізації.

4. Кількість безробітних, які пройшли програму перенавчання, кількість побудованих за рік шкіл. Кількість безробітних, які закінчили програму перенавчання з певним рівнем успішності. Це приклади критерію ... реалізації стратегії розвитку території:

- а) ефективності;
- б) економічності;
- в) результативності;
- г) оптимізації.

5. До основних критеріїв, за якими здійснюється оцінювання реалізації стратегії, належать:

- а) відповідність, результативність, ефективність, економічність, сталість;
- б) результативність, ефективність, економічність, сталість;
- в) ефективність, економічність, сталість;
- г) відповідність, результативність, ефективність, економічність.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

«РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, РЕАЛІЗАЦІЇ, ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

Спираючись на положення Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265, заповніть відповідні звітні форми, які є складовими єдиного стратегічного планувального циклу розвитку території (див. таблиці).

Стратегія розвитку територіальної громади – документ стратегічного планування державної регіональної політики, що визначає стратегічні, оперативні цілі та завдання для сталого розвитку територіальної громади, розробляється на період реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та відповідної регіональної стратегії розвитку, з урахуванням положень Закону України «Про засади державної регіональної політики»¹.

План заходів з реалізації стратегії розвитку територіальної громади – документ реалізації державної регіональної політики, що визначає на середньостроковий період (3-4 роки) заходи, проекти, місцеві програми розвитку, відповідно до завдань, визначених у Стратегії, з визначенням відповідальних виконавців, строків виконання, обсягів і джерел фінансування та індикаторів результативності їх виконання².

Results-Based Management – це комплексний підхід, який передбачає визначення конкретних та вимірюваних результатів діяльності у середньостроковій перспективі, послідовність у реалізації визначених пріоритетів та ефективну координацію заінтересованих сторін³.

SWOT-аналіз – метод стратегічного планування, що базується на встановленні зв'язку між характерними для територіальної громади внутрішніми сильними і слабкими сторонами та зовнішніми можливостями і загрозами, результати якого в подальшому використовуються для визначення системи стратегічних та оперативних цілей розвитку територіальної громади⁴.

---

¹ Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 р. № 265. URL: [https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-rozvytku-terytorialnyh-gromad/metodychne-zabezpechennya/nakaz-ministerstva-rozvytku-gromad-ta-terytorij-ukrayiny-vid-21-12-2022-no-265-pro-zatverdzhennya-metodychnyh-rekomendacij-shhodo-poryadku-rozroblenniyazatverdzhennya-realizaciyi-provedenny/?fbclid=IwAR39KWrlg6LXCcXvwd76F3-kJ5fX5BUk3-P62jSYkSP1RW2Q84ntNsBWHs8](https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-rozvytku-terytorialnyh-gromad/metodychne-zabezpechennya/nakaz-ministerstva-rozvytku-gromad-ta-terytorij-ukrayiny-vid-21-12-2022-no-265-pro-zatverdzhennya-metodychnyh-rekomendacij-shhodo-poryadku-rozroblenniyazatverdzhennya-realizaciyi-provedenny/).

² Там само.

³ Там само.

⁴ Там само.

ПРИМІРНА СТРУКТУРА

Стратегії розвитку територіальної громади⁵

Вступ

Розділ 1. Аналітична частина

- історичний розвиток;
- географічне розташування;
- природно-ресурсний потенціал;
- характеристика населення та трудових ресурсів;
- наявна інфраструктура (транспортна, житлово-комунальна, поштова та зв'язок, соціальна, торгівлі та послуг туристична);
- містобудівна документація, а також концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, програма комплексного відновлення території територіальної громади (у разі наявності);
- інформація щодо відповідності регіональній стратегії розвитку (плану відновлення та розвитку регіонів та програмі комплексного відновлення області (у разі наявності);
- економічний розвиток;
- фінансовий стан та бюджет територіальної громади;
- органи управління громадою;
- органи самоорганізації населення та громадських об'єднань;
- результати опитування заінтересованих сторін;
- інше.

Розділ 2. SWOT-аналіз

Розділ 3. Сценарії розвитку територіальної громади

Розділ 4. Стратегічне бачення розвитку територіальної громади

Розділ 5. Стратегічні, оперативні цілі та завдання розвитку територіальної громади

Розділ 6. Проведення моніторингу, оцінювання реалізації Стратегії та управління ризиками

---

⁵ Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 р. № 265.

ФОРМА
щодо вивчення потреб бенефіціарів

Бенефіціари*	Чисельність групи	Потреби	Проблеми**	Пропозиції

* – зазначаються різні вікові та соціальні групи жінок та чоловіків, зокрема вразливі;

** – зазначаються наявні проблеми фізичного, економічного, ресурсного, юридичного, культурного, часового характеру, інші).

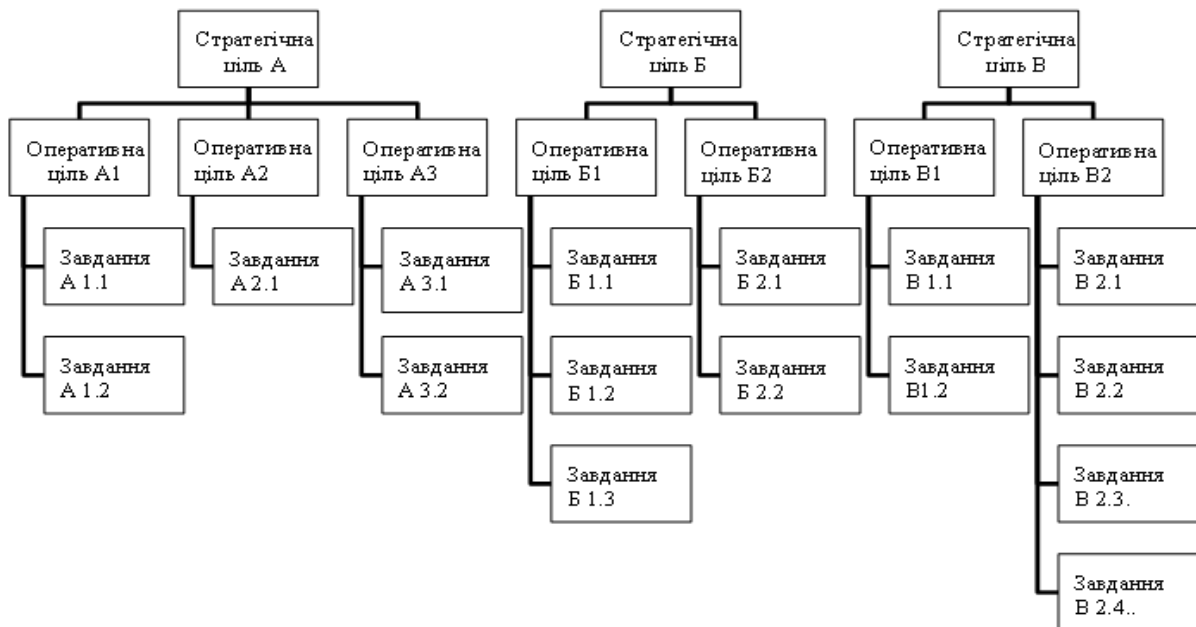
SWOT-АНАЛІЗ
сильних, слабких сторін територіальної громади, можливостей і загроз

<p>Сильні сторони <i>(позитивні фактори громади, які можуть бути використані для її розвитку)</i></p>	<p>Слабкі сторони <i>(негативні фактори громади, які заважають її розвитку)</i></p>
<p>..... ....</p>	<p>..... ....</p>
<p>Можливості <i>(позитивні фактори зовнішнього впливу, які сприяють розвитку громади)</i></p>	<p>Загрози <i>(негативні фактори зовнішнього впливу, які заважають розвитку громади)</i></p>
<p>..... ....</p>	<p>..... ....</p>

ФОРМА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ порівняльних переваг, викликів та ризиків

Сильні сторони	ПЕРЕВАГИ Підтримують	Можливості
		
Слабкі сторони	ВИКЛИКИ Зменшують	Можливості
		
Слабкі сторони	РИЗИКИ Посилюють	Загрози
		

ДЕРЕВО ЦІЛЕЙ

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ
положень Стратегії територіальної громади
Державній стратегії регіонального розвитку України

Стратегічні та оперативні цілі	Стратегічна ціль А Стратегії*	Оперативна ціль А1 Стратегії	Оперативна ціль А2 Стратегії	Оперативна ціль А3 Стратегії	...
Стратегічна ціль 1 Державної стратегії регіонального розвитку України					
Оперативна ціль 1.1 Державної стратегії регіонального розвитку України					
Оперативна ціль 1.2 Державної стратегії регіонального розвитку України					
...					

* У клітинках зазначається ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як «++» (сильний зв'язок) або «+» (опосередкований зв'язок).

**СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ
для моніторингу реалізації Стратегії**

Стратег. ціль	Опер. ціль	Пок-ик	Одиниця вимір-ня	Базове значення	Проміжне значення	Цільове значення	Джерело даних
1.	1.1.						
	1.2.						
	...						
2.	2.1.						
	2.2.						
	...						
.....							

**ПЕРЕЛІК
місцевих програм розвитку, що спрямовані на реалізацію
Стратегії територіальної громади**

№	Оперативна ціль, на досягнення якої спрямована програма	Назва програми місцевого розвитку*	Період реалізації	Відповідальний за виконання (реалізацію)
1.				
2.				
...				

**ПЕРЕЛІК
організаційних заходів Плану заходів з реалізації
Стратегії територіальної громади**

№	Завдання Стратегії	Захід	Період реалізації заходу	Відповідальний за виконання	Індикатори резул-сті
1.					
2.					
...					

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. До економічних чинників змін відносять:

- а) скорочення значимості сировини у собівартості продукції;
- б) удосконалення в логістиці, наслідком яких є скорочення потреб у вантажних перевезеннях;
- в) зростання важливості інформаційних послуг та інформаційних технологій в усіх секторах економіки;
- г) технологічні вдосконалення вимагають встановлення вищих вимог до кваліфікації працівників.

2. До технологічних чинників змін відносять:

- а) скорочення значимості сировини у собівартості продукції;
- б) збільшення мобільності капіталу, що полегшує доступ до джерел фінансування практично для всіх, незалежно від місцеперебування;
- в) скорочення частки працівників, зайнятих у сировинній і виробничій сферах за рахунок збільшення частки працівників, зайнятих у сфері обслуговування;
- г) технологічні вдосконалення вимагають встановлення вищих вимог до кваліфікації працівників.

3. Спільна робота місцевих людей заради досягнення сталого економічного зростання, яке принесе економічні вигоди та покращення якості життя для всіх членів громади:

- а) регіональний розвиток;
- б) стратегічне планування розвитку території;
- в) розбудова теорії змін;
- г) місцевий розвиток.

4. План державного регулювання:

- а) визначає вид дії або операції;
- б) визначає кінцевий очікуваний результат від реалізації муніципального контракту як для органів місцевого самоврядування, так і для державних органів влади;
- в) визначає термін дії контракту;
- г) передбачає план заходів державних органів влади щодо реалізації проєкту чи програми, які є предметом контракту.

5. Передача на договірній основі неосновних функцій, процесів, напрямів діяльності неурядовим організаціям, які мають необхідні технічні ресурси, управлінські знання, ресурси в конкретній сфері для забезпечення необхідної якості результатів від прийняття управлінських рішень – це:

- а) лізинг;
- б) аутсорсинг;
- в) фандрайзинг;
- г) управління.

6. Ресурсне забезпечення включає в себе:

- а) процес мобілізації, накопичення, розподілу ресурсів, здійснення планування, контролю, моніторингу та інших процедур, спрямованих на ефективне і раціональне використання ресурсів;
- б) вивчення громадської думки та проведення консультацій із стейкхолдерами;
- в) застосування процедур стратегічного планування;
- г) оцінювання результатів.

7. Ресурсне забезпечення розвитку територій – це:

- а) системна діяльність з мобілізації, накопичення, перетворення та розподілу ресурсів;
- б) сукупність усіх видів ресурсів, що формуються на певній території і можуть бути використані у процесі її соціально-економічного розвитку;
- в) використання ресурсів для вирішення конкретних завдань;
- г) оцінювання доходів бюджету.

8. Ресурсний потенціал розвитку території – це:

- а) системна діяльність з мобілізації, накопичення, перетворення та розподілу ресурсів;
- б) сукупність усіх видів ресурсів, що формуються на певній території і можуть бути використані у процесі її соціально-економічного розвитку;
- в) конкретні ресурси, які можуть бути використані для вирішення конкретних завдань місцевого розвитку;
- г) використані ресурси.

9. До складових ресурсного забезпечення розвитку територій можна віднести:

- а) вивчення ресурсів доступних для території, їх інвентаризація, залучення, оптимізація використання, збереження та відтворення;
- б) проведення соціологічного опитування щодо визначення проблем території, розробка стратегії розвитку, консультації із стейкхолдерами, налагодження соціально-приватного партнерства, громадський контроль;
- в) складання паспорту території, розробка плану соціально-економічного розвитку, залучення інвестицій, звіт про виконану роботу;
- г) витрати на заробітну плату.

10. До інформаційних документів щодо стану ресурсного забезпечення території належать:

- а) профіль території, паспорт території, ГІС;
- б) аналітична довідка про стан справ у певній галузі;
- в) звіт про виконання бюджету за поточний рік;
- г) кошторис.

11. Обмежуючими щодо використання ресурсів можуть виступати наступні фактори:

- а) географічний, виробничий, логістичний, фінансовий;
- б) політичний та соціально-економічний;
- в) інституційний;
- г) релігійний.

12. За ознакою достатності ресурси можуть бути:

- а) достатніми та недостатніми;
- б) дефіцитними та недефіцитними;
- в) кредитними та власними;
- г) прихованими та прозорими.

13. Визначте, якими можуть бути ресурси за належністю до власника:

- а) власність українського народу, приватна власність, комунальна власність, державна власність;
- б) власність українського народу, державна власність, власність адміністративно-територіальних одиниць, приватна власність;
- в) загальнодержавна власність, приватна власність, колективна власність;
- г) комунальна і державна власність.

14. Якими факторами визначається просторове розміщення ресурсів території?

- а) логістичними;
- б) соціально-економічними;
- в) природними та суспільно-історичними;
- г) кредитними.

15. Конкуренентоспроможність ресурсів визначає:

- а) їх здатність відповідати вимогам ринку на певний період та задовольняти потреби різних груп суспільства;
- б) політична доцільність;
- в) економічна ефективність;
- г) ергономічна доцільність.

16. За видами об'єктів ресурсного забезпечення визначають наступні групи ресурсів:

- а) природні, соціальні, майнові, бюджетні;
- б) матеріальні, фінансові, людські;
- в) соціальні та матеріальні;
- г) зовнішні та внутрішні.

17. До матеріальних ресурсів території належать:

- а) бюджет та комунальна власність;
- б) природно-сировинні, інфраструктурні та майнові ресурси;
- в) земля, комунальна власність, фінансові ресурси;
- г) трудові ресурси.

18. Управління майном комунальної власності передбачає:

- а) експлуатацію та утримання об'єктів, що належать до комунальної власності, прийняття економічно і соціально обґрунтованих рішень про розпорядження ними;
- б) забезпечення надання публічних послуг населенню;
- в) створення сприятливого для проживання населення соціально-економічного середовища в громаді;
- г) тільки отримання прибутку.

19. До майнових елементів комунальної власності належать:

- а) рухоме та нерухоме майно, земля та інші природні ресурси;
- б) підприємства, установи та організації;
- в) заклади соціально-культурного призначення;
- г) усі відповіді вірні.

20. Зменшення й оптимізація витрат громади на утримання об'єктів комунальної власності, отримання доходів до місцевого бюджету від їх використання – це:

- а) стратегічні цілі управління комунальною власністю;
- б) оперативні цілі управління комунальною власністю;
- в) тактичні цілі управління комунальною власністю;
- г) завдання управління комунальною власністю.

21. Створення матеріальних умов для стійкого відтворення благ, що задовольняють соціальні потреби території – це:

- а) стратегічна мета управління комунальною власністю;
- б) оперативна ціль управління комунальною власністю;
- в) тактична ціль управління комунальною власністю;
- г) завдання управління комунальною власністю.

22. До тактичних цілей управління комунальною власністю належать наступні цілі:

а) зменшення й оптимізація витрат громади на утримання об'єктів комунальної власності, отримання доходів до місцевого бюджету від їх використання;

б) створення матеріальних умов для стійкого відтворення благ, що задовольняють соціальні потреби території;

в) утримання й експлуатація об'єктів соціальної інфраструктури, необхідних для надання послуг населенню та стимулювання економічної активності на території;

г) отримання прибутку.

23. До форм залучення приватного сектору до управління комунальними майновими ресурсами належать:

а) передавання майна комунальної власності в оренду, спільне використання, корпоратизація, приватизація;

б) отримання доходів до місцевого бюджету від використання майна комунальної власності;

в) реприватизація;

г) рейдерство.

24. Оберіть відповідь, яка найбільш повно розкриває основні властивості землі як природного ресурсу та специфічного виду майна:

а) не відтворюваність, довговічність та нерухомість;

б) дефіцитність та обмеженість географічним розташуванням;

в) відтворюваність та обмеженість використання;

г) прибутковість.

25. Земля у ресурсному забезпеченні – це:

а) просторовий базис господарської діяльності та розселення людей, засіб виробництва;

б) природний ресурс;

в) основа біологічної продуктивності та екологічної сталості середовища життя людини;

г) усі відповіді вірні.

26. Земельні відносини (за загально визнаним підходом) – це:

а) суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею;

б) відносини із охорони та відтворення земель, їх раціонального використання;

в) відносини, що пов'язані із володінням, користуванням, розпорядженням, використанням, охороною та відтворенням земель;

г) відносини з користування землею сільськогосподарського призначення.

27. До об'єктів Державного земельного кадастру НЕ належать:

- а) обмеження у використанні земель;
- б) земельні ділянки;
- в) дані щодо перебування земельної ділянки у оренді;
- г) особисті дані орендаря.

28. Соціальну інфраструктуру території складають:

- а) галузі соціально-побутового та соціально-культурного призначення;
- б) мережа установ та закладів, що надають соціальні послуги населенню;
- в) об'єкти житлово-комунального господарства та транспортна мережа;
- г) промислові підприємства.

29. Соціальна інфраструктура – це:

- а) мережа установ та закладів, що надають соціальні послуги населенню;
- б) об'єкти житлово-комунального господарства та транспортна мережа;
- в) мережа підприємств, установ, закладів, а також окремих служб (із їх матеріальною базою, працівниками, господарськими та іншими зв'язками), що забезпечують задоволення життєвих потреб людини;
- г) промислові підприємства.

30. Житлово-комунальне господарство території не включає:

- а) види економічної діяльності з надання комунальних послуг населенню та суб'єкти господарювання;
- б) підприємства та організації, задіяні в благоустрої та утриманні в прийнятному експлуатаційному стані житлового фонду, нежитлових будівель і споруд, їх прибудинкових територій, населених пунктів і систем розселення в цілому;
- в) організована діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, яка пов'язана з наданням побутових послуг населенню;
- г) промислові підприємства.

31. До транспортної інфраструктури не належать:

- а) відділення поштового зв'язку;
- б) залізниці, залізничні вузли й станції, автомобільні дороги, автомагістралі, вулиці, авіалінії та аеропорти, річкові шляхи й порти, морські порти;
- в) рухомий склад транспорту;
- г) промислові підприємства.

32. Сфера діяльності, яка охоплює більшість галузей економіки, стимулює їх розвиток, важлива складова соціальної інфраструктури території – це:

- а) житлово-комунальне господарство;
- б) транспортна інфраструктура;
- в) туризм;
- г) промислова інфраструктура.

33. Людина в ресурсному забезпеченні розвитку громади розглядається як:

- а) як суб'єкт виробництва (головний ресурс виробництва) та як суб'єкт управління (кадровий потенціал та соціальний капітал);
- б) людина як суб'єкт політичного процесу;
- в) людина як власник засобів виробництва;
- г) людина як співвласник засобів виробництва.

34. Трудові ресурси території – це:

- а) частина населення країни, що за своїм фізичним розвитком, розумовими здібностями здатна брати участь у виробництві;
- б) сукупність осіб переважно працездатного віку, які можуть за своїми фізичними і психологічними даними брати участь у трудовій діяльності;
- в) сукупність людей, які проживають на визначеній території (у країні, області, місті, районі, селі тощо);
- г) усі люди.

35. Людський капітал – це:

- а) сукупність людей, які проживають на визначеній території (у країні, області, місті, районі, селі тощо);
- б) сформований і розвинутий у результаті інвестицій та накопичений людьми (людиною) певний запас продуктивних якостей – здоров'я, знань, навичок, здібностей, мотивацій;
- в) ресурси соціальних відносин, їх мережі, які полегшують дії індивідів завдяки формуванню взаємної довіри, визначення взаємних зобов'язань і очікувань, формулюванню і встановленню соціальних норм, утворення асоціацій;
- г) усі люди.

36. Соціальний капітал – це:

- а) міра втілених у людині природних здібностей, таланту, рівня освіти, кваліфікації та їх здатність приносити дохід;
- б) сукупність людей, які проживають на визначеній території (у країні, області, місті, районі, селі тощо);
- в) ресурси соціальних відносин, їх мережі, які полегшують дії індивідів завдяки формуванню взаємної довіри, визначення взаємних зобов'язань і очікувань, формулюванню і встановленню соціальних норм, утворення асоціацій;
- г) усі люди.

37. Інституційне забезпечення розвитку територій включає в себе:

- а) наявність відповідних державних органів та громадських організацій, які можуть бути залучені органами місцевого самоврядування до вирішення проблем місцевого значення;
- б) основні нормативно-правові акти, які визначають особливості здійснення місцевого управління;
- в) сукупність процесів збору, обробки, зберігання, аналізу та видачі інформації, необхідної для забезпечення управління розвитком територіями;
- г) кошти бюджету.

38. До основних складових соціального капіталу належать:

- а) довіра, вільний доступ до інформації, норми та цінності, взаємодії індивідів;
- б) політична участь та громадянська активність;
- в) високий рівень громадянської освіти, громадська участь, розвинена партійна система;
- г) люди.

39. Джерелами фінансових ресурсів місцевого та регіонального розвитку можуть бути:

- а) ресурси місцевих та центральних органів влади, приватних суб'єктів господарювання, неурядових організацій;
- б) кошти фізичних осіб, міжнародних організацій;
- в) власні та кредитні кошти органів місцевого самоврядування, спонсорська допомога приватного сектора, матеріальна допомога громадських організацій;
- г) бюджетні, благодійні, кредитні, приватні кошти.

40. За способом залучення джерела фінансових ресурсів місцевого та регіонального розвитку можуть бути:

- а) регулярні, нерегулярні, разові;
- б) надання коштів, передача майна і майнових прав, здійснення діяльності;
- в) бюджетні, інвестиційні, кредитні, грантові;
- г) одноразові і багаторазові.

41. За територіальним походженням джерела фінансових ресурсів місцевого та регіонального розвитку можуть бути:

- а) внутрішні та зовнішні;
- б) місцеві, регіональні, загальнонаціональні, іноземні інвестиції;
- в) місцеві та іноземні інвестиції;
- г) одноразові і багаторазові.

42. До бюджетних механізмів фінансування місцевого та регіонального економічного розвитку належать:

- а) податки та збори, продаж комунального майна, оренда комунального майна, місцеві цільові програми, державні цільові програми, регіональні угоди соціально-економічного розвитку;
- б) податки та збори, муніципальні облігації, облігації зовнішнього займу, інвестиційні проекти;
- в) податки та збори, дотації та субвенції, кредитні кошти, міжнародна технічна допомога;
- г) місцеві та іноземні інвестиції.

43. До інвестиційних механізмів фінансування місцевого та регіонального економічного розвитку належать:

- а) корпоратизація комунальних підприємств, компенсація впливу, державно-приватне партнерство;
- б) продаж комунального майна, оренда комунального майна, місцеві цільові програми, регіональні угоди соціально-економічного розвитку;
- в) міжнародна технічна допомога, гранти міжнародних донорських організацій, проекти корпоративної соціальної відповідальності, ендавмент;
- г) податки та збори, продаж комунального майна, оренда комунального майна.

44. До кредитних механізмів фінансування місцевого та регіонального економічного розвитку належать:

- а) міжнародна технічна допомога, гранти міжнародних донорських організацій, проекти корпоративної соціальної відповідальності, ендавмент;
- б) облігаційні позики, безоблігаційні позики, кредити міжнародних фінансових організацій, місцеві гарантії;
- в) корпоратизація комунальних підприємств, компенсація впливу, державно-приватне партнерство;
- г) продаж комунального майна, оренда комунального майна.

45. До грантових механізмів фінансування місцевого та регіонального економічного розвитку належать:

- а) міжнародна технічна допомога, гранти міжнародних донорських організацій, проекти корпоративної соціальної відповідальності, ендавмент;
- б) облігаційні позики, безоблігаційні позики, кредити міжнародних фінансових організацій, місцеві гарантії;
- в) корпоратизація комунальних підприємств, компенсація впливу, державно-приватне партнерство;
- г) продаж комунального майна, оренда комунального майна.

46. Завдання державного управління регіональним розвитком:

- а) реформування адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування;
- б) реформування системи освіти;
- в) прийняття нових законів та постанов;
- г) затвердження нових меж адміністративних одиниць.

47. Лізинг, за якого не відбувається повної (близької до повної) амортизації майна протягом контрактного терміну (отже, лізингові платежі не покривають повної вартості лізингового майна), а після завершення терміну договору лізингу майно повертається лізингодавцю – це:

- а) операційний лізинг;
- б) фінансовий лізинг;
- в) довготерміновий лізинг;
- г) кредитний лізинг.

48. Плата за виробниче використання об'єкта лізингової угоди, вона складається із суми амортизаційних відрахувань і процентних відрахувань від вартості переданого в оренду майна (процент за банківський кредит і плата за додаткові послуги банку) – це:

- а) лізинговий внесок;
- б) винагорода за користування;
- в) страховий платіж;
- г) відсотки.

49. Принцип консенсусу щодо довготермінової мети (бачення) розвитку території стратегічного планування сталого територіального розвитку передбачає:

а) для успіху стратегічного планування необхідна згода всіх зацікавлених сторін щодо довготермінової мети (бачення) та чітких термінів виконання поставлених завдань;

б) стратегії розвитку територіальних громад мають бути розроблені таким чином, щоб, наскільки можливо, поєднувати економічні, соціальні та екологічні завдання;

в) стратегія має бути повністю інтегрована до бюджетного процесу, що забезпечить відповідність запланованих заходів, спрямованих на досягнення цілей, наявним фінансовим ресурсам та не дозволить їм перетворитися на «пусті побажання»;

г) ефективна стратегія вимагає підходу, що ставить людей у центр уваги і забезпечує довготермінове покращання становища найбільш уразливих і маргінальних груп населення, зокрема бідних.

50. Земельні відносини (за загально визнаним підходом) – це:

а) суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею;

б) відносини із охорони та відтворення земель, їх раціонального використання;

в) відносини, що пов'язані із володінням, користуванням, розпорядженням, використанням, охороною та відтворенням земель;

г) відносини з користування землею сільськогосподарського призначення.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність планування та прогнозування розвитку територій.
2. Предмет планування та прогнозування розвитку територій.
3. Функції планування розвитку територій.
4. Функції прогнозування розвитку територій.
5. Основи теорії планування розвитку територій.
6. Наукові основи розробки концепції планування розвитку територій.
7. Стратегічне планування як складова цілісної системи планування місцевого розвитку.
8. Основні поняття та принципи стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку.
9. Нормативно-правові засади здійснення стратегічного планування.
10. Планування організаційної структури управління соціально-економічним розвитком і комунікаційного забезпечення територій. Планування управління трудовими ресурсами регіону.
11. Планування забудови територій.
12. Методи прогнозування показників соціально-економічного розвитку територій.
13. Принципи стратегічного планування сталого територіального розвитку.
14. Організаційне забезпечення стратегічного планування розвитку територій.
15. Аналітична складова розробки стратегії місцевого розвитку.
16. Формування системи цілей стратегічного розвитку територій.
17. Місцевий нормативний акт щодо ініціювання розробки стратегії місцевого розвитку.
18. Формування інвестиційного профілю територій.
19. Інвестиційний потенціал території.
20. Показники оцінювання економічного розвитку території.
21. Показники оцінювання соціального розвитку території.
22. Показники оцінки екологічного стану території.
23. Інвестиційно приваблива територія.
24. Територія помірної інвестиційної привабливості.
25. Територія інвестиційного дефіциту.
26. Методика оцінювання впливу децентралізації влади на формування інвестиційного профілю територій.
27. Середньострокове та довгострокове планування та прогнозування місцевих бюджетів.
28. Методи та моделі планування та прогнозування місцевих бюджетів.
29. Метод економетричного прогнозування.
30. Основні характеристики бюджетного профілю території (фактичні показники, темпи зростання показників щорічні та середньорічні з поправкою на інфляцію, що враховує кумулятивний індекс інфляції на основі даних про індекс споживчих цін Державної служби статистики України).

31. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану.
32. Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.
33. Зобов'язання у сфері охорони довкілля.
34. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.
35. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання стратегії розвитку території.
36. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання стратегії розвитку території.
37. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля.
38. Сутність моніторингу та оцінювання в стратегічному плануванні. Схожі та відмінні характеристики.
39. Організація моніторингу та оцінювання.
40. Визначення системи індикаторів для моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку території.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ»

Основні нормативні акти:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985. URL : <https://cutt.ly/afxYwNn>.
2. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <https://cutt.ly/3fQqGJG>.
3. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. № 90-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/29277890>.
4. Про адміністративні послуги: закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
5. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157>.
7. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156>.
8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. URL : <https://cutt.ly/NfxTV6j>.
9. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 389. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-%D0%BF#Text>.
10. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
11. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
12. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL : <https://cutt.ly/ufQqDlb>.
13. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL : <https://cutt.ly/CfxT13N>.
14. Про службу в органах місцевого самоврядування : закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
15. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL : <https://cutt.ly/GfQwX8v>.
16. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

Підручники:

1. Семенов В. Т., Линник І. Е. Проектування міських територій : підручник: у 2 ч. Ч.1. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 449 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Іжа М. М. Енциклопедія державного управління: у 8 т. Т. 4 : Галузеве управління. 2011. 648 с.
2. Амосов О. Ю., Ігнатенко О. С., Кузнецов А. О. Енциклопедія державного управління: у 8 т. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2011. 408 с.
3. Бобровська О. Ю., Крушельницька Т. А., Матвеева О. Ю. та ін.. фінансовими ресурсами та бюджетом територіальних громад : практ. посіб. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 128 с.
4. Управління, орієнтоване на результат RESULTS-BASED MANAGEMENT (RBM). Принципи та підходи: метод. посіб. Київ: Alinea International, 2021. 48 с.
5. Бриль М., Врублевський О., Данчева О. та ін. Успішна територіальна громада: будуюмо разом: посіб. Харків : Вид. будинок Фактор, 2018. 128 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Мунько А. Ю. Децентралізація та стандартизація системи публічних послуг (на прикладі сфери охорони здоров'я). *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. URL : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1714>.
2. Мунько А. Ю. Процедура дефолту органу місцевого самоврядування: досвід для України. *Ефективність державного управління*. 2020. Вип. 1. С. 173-183.
3. Мунько А. Ю. Етика в місцевому самоврядуванні: досвід просування в європейських країнах. *Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України*: матеріали XVII регіон. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 14 травня 2020 р.). Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 266-269.
4. Мунько А. Ю. Муніципальні облігації як запобіжник дефолту органів місцевого самоврядування (зарубіжний досвід). *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 березня 2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 158-159.
5. Мунько А. Ю. Бюджетний профіль території в управлінні проектами розвитку. *Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності*: зб. наук. праць за матер. III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Дніпро, 17-18 березня 2021 р.). Дніпро: Юрсервіс, 2021. С. 187-191.
6. Мунько А. Ю. Делегування повноважень між органами публічної влади: новітні інструменти. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2021. № 5.
7. Мунько А. Ю. Управління місцевими фінансами: зарубіжний досвід для України. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*: тези доп. X Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 27-й річниці створення ХНУВС (м. Харків, 19 лист. 2021 р.). Харків : ХНУВС, 2021. С. 223-224.

8. Мунько А. Ю. Актуалізація управління змінами та інноваціями в процесах розвитку територіальних громад. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад*: матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Дніпро, 04 березня 2022 р.). Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 156-157.
9. Мунько А. Ю. Політика фінансової безпеки територіальних громад: розробка, реалізація, оцінювання. *Таврійський науковий вісник*, 2022. № 1. С. 66-72.
10. Мунько А. Ю. Фінансова безпека територіальних громад: генеза та розвиток теоретичної бази. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 2022. № 4. С. 47-57.
11. Мунько А. Ю., Бондаренко А. Є. Розвиток компетенцій щодо управління місцевими бюджетами в умовах змін (досвід м. Хмельницького). *Теорія та практика публічної служби*: матер. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 вересня 2020 р.). Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 56-58.
12. Мунько А. Ю., Крушельницька Т. А. Методологічні основи дослідження системи місцевих фінансів в умовах децентралізації влади в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*, 2019. № 3 (1). С. 146-151.
13. Мунько А. Ю., Хохба О. Т. Суспільна угода як основа взаємодії органів публічної влади та громадськості в Україні: інтергація європейських цінностей. *Публічне управління та митне адміністрування*. Спецвипуск (присвячений євроінтеграційній тематиці), 2022. С. 87-92.
14. Сидоренко Н. С. Чинники удосконалення правового регулювання процесу об'єднання територіальних громад. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад*: матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Дніпро, 4 березня 2022 р.). Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 183-185.
15. Трещов М. М. Оцінювання втрат територій України внаслідок вторгнення росії та шляхи їх відновлення. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку територій та громад*: матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Дніпро, 4 березня 2022 р.). Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 193-195.
16. Трещов М. М., Мунько А. Ю. Забезпечення гнучкості державного фінансування проєктів розвитку територій. *Інноваційні інструменти забезпечення інвестиційного та інфраструктурного розвитку об'єднаних територіальних громад*: матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Дніпро, 27 листопада 2020 р.). Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2022. С. 281-282.
17. Трещов М. М., Мунько А. Ю. Підвищення ефективності прогнозування доходів місцевих бюджетів. *Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення*: матер. IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Кривий Ріг, 27 квітня 2020 р.). Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. С. 248-253.
18. Treshchov M., Munko A. Reshoring as a way of industrial breakthrough of Ukraine for sustainable development. *Sustainable development of territories: challenges and opportunities*: monograph. Tallinn, Estonia : International Center for Research, Education and Training MTÜ, 2020. Pp. 97-106.

19. Vasylevska T., Shevchenko S., Sydorenko N., Gradiivskyuy V., Akimova L., Akimov O. Development of professional competence of public servants in the conditions of decentralization of public authority. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*. 2022. Vol. 12 (2), Special Issue 29. Pp. 61-66.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Децентралізація влади в Україні. URL : <https://decentralization.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Міністерство економіки України. URL : <https://www.me.gov.ua>.
5. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL : <https://mepr.gov.ua>.
6. Міністерство розвитку громад та територій України. URL : <https://www.minregion.gov.ua>.
7. Міністерство фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua>.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ»

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Стратегічне планування розвитку територій» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Для навчальної дисципліни «Стратегічне планування розвитку територій» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, підсумковий контроль.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами:

Для денної форми навчання:

- поточного контролю (30 балів) – на підставі участі слухача у семінарських та практичних заняттях;
- індивідуальної роботи (15 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних індивідуальних завдань;
- самостійної роботи слухача (15 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних завдань за результатами опрацювання матеріалів, передбачених для самостійної роботи;
- підсумкового контролю (40 балів) – на підставі залік.

Для заочної форми навчання:

- поточного контролю (20 балів) – на підставі участі слухача у семінарських та практичних заняттях;
- індивідуальної роботи (10 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних індивідуальних завдань;
- самостійної роботи слухача (30 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних завдань за результатами опрацювання матеріалів, передбачених для самостійної роботи;
- підсумкового контролю (40 балів) – на підставі залік.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії, історії та практики публічного управління.
4	Добрий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними вадами. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії, історії та практики публічного управління.
3	Достатній рівень компетентностей. Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань, передбачених планом заняття, виконані, деякі види завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни й поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

За самостійну та індивідуальну роботу здобувач вищої освіти отримує бали після виконання відповідних завдань, які оцінюються згідно з їх складністю та визначаються викладачем.

До індивідуальних завдань належать такі: підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні до слідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.

Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання

БАЛИ	ВИД ЗАВДАННЯ
15	<i>Індивідуальна робота:</i> підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні до слідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.
15	Самостійна робота: тестування, опитування тощо

Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

БАЛИ	ВИД ЗАВДАННЯ
10	<i>Індивідуальна робота:</i> підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні до слідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.
30	Самостійна робота: тестування, опитування тощо.

За додаткову індивідуальну роботу, яка сприяє поглибленому вивченню навчальної дисципліни нараховувати заохочувальні бали (підготовка конкурсної роботи, публікація статті, тез доповідей на конференціях, круглих столах, наукових семінарах, участь в олімпіадах, вікторинах тощо; творчі та спортивні здобутки). При нарахуванні заохочувальних балів загальна сума балів за індивідуальну роботу не повинна перевищувати максимально допустиму.

Незалежно від кількості набраних балів під час аудиторної роботи всі здобувачі вищої освіти виходять на підсумковий контроль.

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями.

Критерії оцінки знань з дисциплін кафедри для підсумкового контролю (залік)

1. Виконання теоретичної частини завдання – тах 20 балів.

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
18 – 20	Теоретичне питання розкрито повно та ґрунтовно, з використанням не тільки обов'язкової, а й додаткової літератури
14 – 17	Теоретичне питання в цілому розкрито, однак допущені деякі неточності. Обов'язкова література опрацьована не в повному обсязі
10 – 13	Сутність питання визначено правильно, але розкрито неповністю, допущені деякі помилки. Обсяг обов'язкової літератури використаний частково
7 – 9	Сутність питання визначено правильно, але розкрито частково, допущені суттєві помилки в термінології, без впливу на загальне розуміння питання. Опрацьовано лише 2-3 джерела обов'язкової літератури
3 – 6	Сутність питання розкрито недостатньо, поверхово, не розкрито більшість його окремих положень, допущені грубі помилки, що вплинули на загальне розуміння проблеми. Обов'язкова література не опрацьована
0 – 2	Сутність питання не розкрито взагалі. Поверхово розкрито лише окремі положення питання. Допущені суттєві помилки, що значно вплинуло на загальне розуміння проблеми

2. Виконання практичної частини завдання – тах 20 балів.

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
18 – 20	Практичне питання вирішено повністю. Зроблено достатньо
14 – 17	Практичне питання в цілому розкрито, однак допущені деякі неточності. Поверхово зроблений висновок
10 – 13	Практичне питання вирішено правильно, але розкрито неповністю. Допущені незначні помилки. Висновок зроблений частково
5 – 9	Практичне питання вирішено правильно, але розкрито частково, допущені суттєві помилки в термінології, без впливу на загальне розуміння питання. Висновок не сформульовано
1 – 4	Практичне питання розкрито недостатньо, поверхово, не визначено більшість його окремих положень, допущені грубі помилки, що вплинули на загальне розуміння проблеми. Висновок не зроблено
0	Практичне питання не розв'язане

Загальні критерії оцінювання успішності з навчальної дисципліни

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	Пояснення
90–100	Відмінно	A	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний у повному обсязі
83–89	Добре	B	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний у повному обсязі, під час відповіді допущені незначна кількість несуттєвих помилок
75–82		C	Теоретичний зміст навчальних дисциплін переважно засвоєний; в основному матеріал викладений правильно з певною кількістю значних помилок
68–74	Задовільно	D	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру у розумінні курсу
60–67		E	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний частково , але задовольняє мінімальному обсягу знань
35–59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний частково з істотними прогалинами
1–34		F	Теоретичний зміст навчальних дисциплін не засвоєний

Навчальне видання

Мунько Анна Юріївна

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

*Методичні рекомендації
для вивчення навчальної дисципліни*

**(для здобувачів першого рівня вищої освіти
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»)**

Редактори, оригінал-макет – *Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга*

Підп. до друку 23.03.2023. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний, цифровий.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 2,8. Обл.-вид. арк. 3.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua